

Dosarul nr. 2ra-515/2021

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. L. Bagrin)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secieru, V. Mihaila, Iu. Cotruță)

ÎNCHEIERE

16 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Lipcean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Ion Lipcean și a fost modificată hotărârea din 25 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral, în rest hotărârea din 25 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost menținută,

c o n s t a ț ă :

La 16 noiembrie 2019 Ion Lipcean a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 21 iunie 2013, s-a adresat în instanța de contencios administrativ cu cerere privind anularea prescripției nr. 0003176 din 19 noiembrie 2012 și a procesului-verbal nr. 1 din 22 ianuarie 2013, emise de Inspekția de Stat în Construcții.

Examinarea cererii de chemare în judecată a durat 3 ani 6 luni, fără ca în cadrul acesteia să fie numite careva expertize, să fie audiați martori sau să fie efectuate alte măsuri procesuale care să necesite examinarea litigiului un termen de peste 3 ani. Mai mult, a obiectat împotriva amânărilor, a depus și cerere de accelerare a procesului, care a fost respinsă.

Prin hotărârea din 23 decembrie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău a fost respinsă acțiunea de contencios administrativ.

După examinarea în instanța de apel a cauzei civile, care a durat 2 ani, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2018, a fost respins apelul declarat de reclamant.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 29 mai 2019, recursul reclamantului a fost declarat inadmisibil.

A evidențiat că, examinarea litigiului a durat în perioada 21 iunie 2013-29 mai 2019, în acest mod fiind încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În materia compensării prejudiciului moral a invocat următoarele circumstanțe relevante: - importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și anume dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cu restabilirea drepturilor încălcate. Din motivul examinării litigiului timp de 6 ani, reclamantul nu poate să-și continue lucrările de construcție a casei de locuit, suspendate prin prescripția nr. 0003176 din 19 noiembrie 2012 și procesul-verbal nr. 1 din 22 ianuarie 2013, emise de Inspekția de Stat în Construcții, - nivelul (gradul) suportării de către reclamant a suferințelor psihice sau fizice generate în urma tergiversării judecării cauzei; la aceste suferințe fiind supusă toată familia reclamantului, care, din motivul examinării îndelungate a litigiului, nu avea posibilitatea să beneficieze de locuința în proces de construcție; - felul vinovăției persoanelor cu funcții de răspundere, care în mod intenționat au tergiversat judecarea cauzei.

Astfel, a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 3-23/2016 la Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, cauza nr. 3a-1120/18 la Curtea de Apel Chișinău și cauza nr. 3ra-628/19 la Curtea Supremă de Justiție; repararea prejudiciului moral în sumă de 200000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 25 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Ion Lipcean a fost admisă parțial. A fost constatat faptul încălcării dreptului lui Ion Lipcean la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile. A fost încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ion Lipcean cu titlu de prejudiciul moral suma de 6000 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 24 martie 2020, prin intermediul poștei electronice, Ion Lipcean a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 25 februarie 2020, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, în partea respingerii acțiunii și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ion Lipcean, a fost modificată hotărârea din 25 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin majorarea sumei încasate din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Ion Lipcean cu titlu de prejudiciu moral suma de 6000 de lei până la suma de 30 000 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

În susținerea concluziei sale, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 2 alin. (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, art. 2036 alin. (1), 2037 alin. (1) Codul civil și a stabilit că apelantul Ion Lipcean a contestat legalitatea hotărârea primei instanțe, în partea încasării parțiale a prejudiciului moral în mărime de 6 000 de lei.

Prin urmare, Colegiul judiciar al instanței de apel a verificat legalitatea hotărârii instanței de fond, doar în partea contestată.

Astfel, instanța de apel a considerat că, deși prima instanță corect a constatat temeinicia pretenției de încasare a prejudiciului moral, greșit a conchis asupra cuantumului acestuia în mărime de 6000 de lei.

Or, despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește

existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit încălcarea dreptului la judecarea cauzei civile într-un termen rezonabil, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, de durata încălcării și de importanța procesului pentru Ion Lipcean, instanța de apel a considerat că mărimea prejudiciului moral stabilit de prima instanța de 6 000 de lei este o sumă iluzorie și nu este de natură să restabilească echitatea socială, iar acordarea sumei de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral ar fi una echitabilă ce cu ar putea acoperi gradul suferințelor suportate prin încălcarea dreptului la judecarea cauzei civile într-un termen rezonabil.

În finalitatea celor relatate supra, Colegiul civil al instanței de apel a considerat necesar de admite apelul și de a modifica hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 25 februarie 2020, în partea încasării prejudiciului moral, prin majorarea prejudiciului moral încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Ion Lipcean de la 6000 de lei pînă la suma de 30 000 de lei.

La 01 februarie 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe pe motiv că la emiterea acestora, atât prima instanță, cât și instanța de apel au interpretat în mod eronat legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material, aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară.

Instanța de apel a pronunțat o decizie ignorând dreptul părții de a depune cerere de apel incident, or, cererea de apel a Ministerului Justiției urma a fi considerată ca fiind un apel incident. Or, introducerea instituției apelului incident asigură un echilibru și o egalitate de arme a apelantului și intimatului.

Un alt aspect ține de concluzia admiterii unei interpretări eronate de instanța de apel rezidă în faptul că perioada de examinare din speța principală pentru care se pretinde constatarea încălcării art. 6 din Convenția CEDO și art. 2 din Legea nr. 87, nu poate fi imputată exclusiv instanțelor de judecată.

Conform raportului motivat, anexat la materialele cauzei, se reține faptul că pricina dată a fost examinată în mai multe instanțe de judecată naționale în termen rezonabil și în strictă conformitate cu prevederile legale. Or, circumstanțele relevante pentru determinarea termenului rezonabil pot fi desprinse din conținutul raportului motivat nr. 703 din 20 ianuarie 2020 prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani. Analizând conținutul raportului motivat, desprindem că judecarea acțiunii din speța principală începând cu 21 iunie 2013 și până în 29 mai 2019 s-a datorat în principal acțiunilor părților în proces și complexității cauzei.

În acest sens, a precizat că justețea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referință la următoarele criterii de apreciere: complexitatea cauzei, comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților și miza pentru reclamant.

Din analiza raportului motivat a reținut că termenul de examinare s-a datorat în mare parte comportamentului reclamantului, care pe parcursul examinării cauzei a înaintat o multitudine de cereri care impuneau amânarea ședințelor de judecată.

În ceea ce ține de acordarea prejudiciului moral, a considerat că fiind o sumă nejustificată, exagerată și neîntemeiată, în condițiile în care nu sunt careva temeuri de a invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina instanței de judecată. Or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversarea a examinării cauzei, motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului în acest sens. Mai mult ca atât, la caz practic este imposibil de apreciat în ce măsură reclamantul a suportat un anumit prejudiciu moral, în condițiile în care instanța de apel reclamantul nici nu se prezenta.

Din aceste considerente, susținem că toate argumentele invocate de către reclamant la acest capăt de cerere, urmează a fi calificate ca fiind pur formale, declarative, lipsite de careva suport probatoriu și justificativ.

Prin notificarea din 25 februarie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 15 martie 2021, prin intermediul adresei electronice, Ion Lipcean, a depus referință, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2020 a fost expediată părților la 27 noiembrie 2020 (f.d. 131), însă, la actele cauzei lipsesc probe prin care s-ar confirmat recepționarea acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 01 februarie 2021 de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, este în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru